

Plán péče o přírodní památku Skalka u Sovolusk

**na období
2025 - 2034**

Návrh k projednání

Plán péče je odborný a koncepční dokument ochrany přírody, který na základě údajů o dosavadním vývoji a současném stavu zvláště chráněného území navrhuje opatření na zachování nebo zlepšení stavu předmětu ochrany ve zvláště chráněném území a na zabezpečení zvláště chráněného území před nepříznivými vlivy okolí v jeho ochranném pásmu. Plán péče slouží jako podklad pro jiné druhy plánovacích dokumentů a pro rozhodování orgánů ochrany přírody. Pro fyzické ani právnické osoby není závazný. Realizaci plánu péče zajišťuje orgán ochrany přírody příslušný ke schválení péče, a to v součinnosti s vlastníky a nájemci dotčených pozemků postupy podle § 68 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

Obsah:

1. Základní údaje o zvláště chráněném území.....	3
1.1 Základní identifikační údaje.....	3
1.2 Údaje o lokalizaci území v rámci územně správního členění ČR.....	3
1.3 Vymezení území podle současného stavu katastru nemovitostí.....	3
1.4 Výměra území a jeho ochranného pásma.....	4
1.5 Překryv území s jiným typem ochrany.....	4
1.6 Kategorie IUCN	4
1.7 Předmět ochrany ZCHÚ.....	4
1.7.1 Předmět ochrany ZCHÚ podle zřizovacího předpisu	4
1.7.2 Předmět ochrany – současný stav	4
1.8 Cíl ochrany	6
2. Rozbor stavu zvláště chráněného území s ohledem na předmět ochrany.....	6
2.1 Popis území a charakteristika jeho přírodních poměrů	6
2.1.1 Stručný popis území a jeho přírodních poměrů	6
2.1.2 Přehled zvláště chráněných a významných ohrožených druhů rostlin a živočichů	8
2.1.3 Výčet a popis významných přirozených disturbančních činitelů působících v území v minulosti a současnosti	10
2.2 Historie využívání území a zásadní pozitivní i negativní vlivy lidské činnosti v minulosti a současnosti	10
2.3 Související plánovací dokumenty, správní akty a opatření obecné povahy	11
2.4 Současný stav zvláště chráněného území a přehled dílčích ploch	11
2.4.1 Základní údaje o lesích na lesních pozemcích.....	11
2.5 Souhrnné zhodnocení stavu předmětů ochrany, výsledků předchozí péče, dosavadních ochranných zásahů do území a závěry pro další postup.....	12
2.6 Stanovení prioritních zájmů ochrany území v případě jejich možné kolize	14
3. Plán zásahů a opatření	14
3.1 Výčet, popis a lokalizace navrhovaných zásahů a opatření v ZCHÚ	14
3.1.1 Rámcové zásady péče o ekosystémy a jejich složky nebo zásady jejich jiného využívání ..	14
3.1.2 Podrobný výčet navrhovaných zásahů a činností v území	17
3.2 Zásady hospodářského nebo jiného využívání ochranného pásma včetně návrhu zásahů a přehledu činností.....	17
3.3 Zaměření a vyznačení území v terénu.....	18
3.4 Návrhy potřebných administrativně-správních opatření v území	18
3.5 Návrhy na regulaci rekreačního a sportovního využívání území veřejností	18
3.6 Návrhy na vzdělávací a osvětové využití území	18
3.7 Návrhy na průzkum či výzkum a monitoring předmětu ochrany území.....	18
4. Závěrečné údaje.....	19
4.1 Předpokládané orientační náklady hrazené orgánem ochrany přírody podle jednotlivých zásahů (druhů činností).....	19
4.2 Použité podklady a zdroje informací.....	20
4.3 Seznam používaných zkratk.....	20
4.4. Podklady pro plán péče zpracoval.....	20

1. Základní údaje o zvláště chráněném území

1.1 Základní identifikační údaje

evidenční číslo:	662
kategorie ochrany:	přírodní památka
název území:	Skalka u Sovolusk
druh právního předpisu, kterým bylo území vyhlášeno:	usnesení
orgán, který předpis vydal:	Okresní národní výbor v Pardubicích
číslo předpisu:	277
datum platnosti předpisu:	30. 11. 1978
datum účinnosti předpisu:	30. 11. 1978

1.2 Údaje o lokalizaci území v rámci územně správního členění ČR

kraj:	Pardubický
okres:	Pardubice
obec s rozšířenou působností:	Přelouč
obec s pověřeným obecním úřadem:	Přelouč
obec:	Sovolusky
katastrální území:	Sovolusky u Přelouče

Příloha:

M1 – Orientační mapa s vyznačením území

1.3 Vymezení území podle současného stavu katastru nemovitostí

Zvláště chráněné území:

Katastrální území: č. 748510, Sovolusky u Přelouče

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných evidencí	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Číslo listu vlastnictví	Výměra parcely celková podle KN (m ²)	Výměra parcely v ZCHÚ (m ²)
509		lesní pozemek		355	3935	3935
511		lesní pozemek		330	3441	3441
Celkem						7376

Přehled parcel byl získán z KN dostupného z <https://nahliznidokn.cuzk.cz/>. Údaje jsou platné ke dni 9. 9. 2024. Rozloha aktuálně zjištěná podle KN se shoduje s rozlohou ve vyhlášovacích dokumentacích. V ÚSOP je uveden odlišný údaj rozlohy 0,7404 ha.

Ochranné pásmo:

Ochranné pásmo není vyhlášené, je jím tedy dle § 37 zákona č. 114/1992 Sb. území do vzdálenosti 50 m od hranice ZCHÚ.

Příloha:

M2 – Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma

1.4 Výměra území a jeho ochranného pásma

Druh pozemku	ZCHÚ plocha v ha	OP plocha v ha	Způsob využití pozemku	ZCHÚ plocha v ha
lesní pozemky	0,7376			
vodní plochy			zamokřená plocha	
			rybník nebo nádrž	
			vodní tok	
trvalé travní porosty				
orná půda				
ostatní zemědělské pozemky				
ostatní plochy			nepločná půda	
			ostatní způsoby využití	
zastavěné plochy a nádvoří				
plocha celkem	0,7376			

1.5 Překryv území s jiným typem ochrany

národní park: není
chráněná krajinná oblast (včetně zóny): není
překryv s jiným typem ochrany: není
mezinárodní statut ochrany: není

Natura 2000

ptačí oblast: není
evropsky významná lokalita: není

1.6 Kategorie IUCN

III – přírodní památka nebo prvek

1.7 Předmět ochrany ZCHÚ

1.7.1 Předmět ochrany ZCHÚ podle zřizovacího předpisu

Předmět ochrany je ve zřizovacím předpisu charakterizován následovně: „Kopcovitý útvar, utvořený ojedinělým sukem spilitové lávy a porostlý teplomilnou dubohabřinou. Část útvaru byla odtěžena starou těžební činností, čímž se na profilu objevily polštářové spilitové lávy proterozoického stáří.“

1.7.2 Předmět ochrany – současný stav

A. ekosystémy

ekosystém**	podíl plochy v ZCHÚ (%)	popis ekosystému	kód předmětu ochrany*

Biotop L3.1 Hercynská dubohabřina	cca 70 % (cca 0,53 ha)	Porost tvořený dominantním habrem obecným (<i>Carpinus betulus</i>) a slabou příměsí dubu zimního (<i>Quercus petraea</i>). Keřové patro tu zcela chybí. Bylinný podrost je velice chudý a je tvořen zejména lipnicí hajní (<i>Poa nemoralis</i>). Na dně drobných lomů a jiných bohatších stanovištích dominuje bažanka vytrvalá (<i>Mercurialis perennis</i>) a místy jsou více přítomny i nitrofilní druhy svízel přítula (<i>Galium aparine</i>) a kopřiva dvoudomá (<i>Urtica dioica</i>). Zejména při jižních okrajích a v blízkosti hran lomů se vyskytuje tolitá lékařská (<i>Vincetoxicum hircundinaria</i>). Podle nejstarších floristických údajů (Procházka 1972) se v podrostu kdysi vyskytovaly druhy charakteristické pro teplomilnější dubohabřiny, jako např. kostrava různolistá (<i>Festuca heterophylla</i>), třezalka horská (<i>Hypericum montanum</i>), hrachor černý (<i>Lathyrus niger</i>). V porostu se nachází relativně velké množství mrtvé dřevní hmoty. Reliéf je silně ovlivněn někdejší těžbou kamene.	A
---	---------------------------	--	---

*kód předmětu ochrany:

a = předmět ochrany spadá pod definici předmětu ochrany dle zřizovacího předpisu ZCHÚ

b = předmět ochrany překrývající se EVL/PO (v závorce je uveden kód stanoviště dle vyhl. č. 166/2005 Sb., hvězdičkou (*) jsou označena prioritní stanoviště a druhy)

c = další významný ekosystém nebo jeho složka, který je navržen k doplnění mezi předměty ochrany ZCHÚ (viz i kap. 3.4)

** Pro název ekosystému byla provedena interpretace znění vyhlášovacího předpisu na přibližně odpovídající biotop dle katalogu biotopů ČR (Chytrý et al. 2010).

Součástí PP je i menší loučka v západní části ZCHÚ. Ačkoliv není obsažena ve znění předmětu ochrany ve vyhlášovacím dokumentaci, jedná se o relativně cennou plochu s výskytem významných druhů rostlin i živočichů a je zde prováděn pravidelný management. Na loučce se dochoval ochuzený fragment blízký biotopu T3.5 Acidofilního suchého trávníku. Velmi cenný je jižní okraj loučky s množstvím druhů ruderalního či segetálního charakteru, včetně bohaté populace kriticky ohroženého bělolistu obecného (*Filago germanica*) (nález z roku 2024, cf. Gerža 2024). Cenná je i zatopená část lomu s výskytem obojživelníků.

B. útvary neživé přírody

útvár	geologická charakteristika	popis útvaru	kód předmětu ochrany*
Obnažený spilitový suk	spilit – hornina sopečného původu (vulkanoklastika) proterozoického stáří	Drobný lůmek na loučce v západní části PP, s částečně odtěženými výchozy kambrických vulkanoklastik. Jedná se o klíčový odkryv pro pochopení vztahu mezi litošickými slepenci a podložími převážně andezitovými až andezitobazaltovými pyroklastiky a vulkanoklastiky kambria. Lůmky ve východní (lesní) části PP jsou jiné geologické povahy (metamorfované horniny charakteru zelených břidlic). Nový petrografický výzkum ukazuje, že jde o polohy andezitových krystaloklastických tufů, místy s deformovanými vřetenovitými lapilly a s výraznou přibližně V-Z subhorizontální lineací.	A

Charakteristika útvaru neživé přírody je zpracována podle Databáze významných geologických lokalit (dostupné online). Výskyt dříve popisované polštářové lávy dokládající hlubokoocéánský vulkanismus byl posledními průzkumy vyloučen. Významnost přítomného geologického fenoménu to však nijak nesnižuje.

1.8 Cíl ochrany

A. ekosystémy

<i>ekosystém</i>	<i>cíl ochrany</i>	<i>indikátory cílového stavu</i>
Biotop L3.1 Hercynská dubohabřina	Biotop hercynské dubohabřiny tvořený dřevinami přirozené skladby, s věkově a prostorově heterogenní strukturou, významným výskytem dožívajících stromů a mrtvého dřeva a reprezentativním bylinným podrostem.	<ul style="list-style-type: none"> rozloha ekosystému cca 0,53 ha (tj. cca 70 % rozlohy PP) při biotopovém pojetí ekosystému (sensu Lustyk 2023, blíže kap. 2.5) se bude porost vyznačovat maximálním stupněm degradace 2 přítomnost významného množství dožívajících stromů a mrtvého dřeva reprezentativní složení bylinného patra

B. útvary neživé přírody

<i>útvary</i>	<i>cíl ochrany</i>	<i>indikátory cílového stavu</i>
Obnažený spilitový suk	Uchování stratotypu nezarostlého vegetací.	<ul style="list-style-type: none"> min. 80 % plochy stratigrafického profilu bez vegetace

2. Rozbor stavu zvláště chráněného území s ohledem na předmět ochrany

2.1 Popis území a charakteristika jeho přírodních poměrů

2.1.1 Stručný popis území a jeho přírodních poměrů

Přírodní památka Skalka u Sovolusk se nachází cca 500 m SVS od obce Sovolusky. Vyhlášena byla 30. 11. 1978 a její rozloha je 0,7376 ha (dle KN). PP se nachází na mírné elevaci, která je z velké části porostlá lesním porostem charakteru habřiny a je obklopena zemědělsky využívanými pozemky. Předmět ochrany je zde v první řadě geologický fenomén – obnažený výchoz vulkanoklastických hornin v západní části PP. Z přírodního hlediska je cenná i drobná loučka a dále zatopená část drobného lomu.

Geomorfologie, geologie, pedologie

Dle geomorfologického členění ČR se PP nachází v geomorfologickém okrsku Chvaletická pahorkatina (celek Železné hory, podsoustava Českomoravská vrchovina, soustava Českomoravská soustava). Nadmořská výška lokality je 310 až 320 m. Geologický podklad tvoří drobná elevace spilitu – horniny sopečného původu, která je obklopená zpevněnými sedimenty (drobami) (obojí horniny proterozoického stáří). Sopečné horniny jsou obnaženy lomem v západní části PP. Lomy ve východní (lesní) části PP jsou jiné geologické povahy. Půdním pokryvem v širším území je kambizem modální (Česká geologická služba, online).

Klimatické poměry

Dle klimatického členění ČR se PP nachází v teplé oblasti T2. Ta je charakterizována následovně: jaro je poměrně krátké, teplé až mírně teplé, léto je teplé dlouhé a suché, podzim je poměrně krátký, teplý až mírně teplý, zima je krátká, suchá až velmi suchá (Quitt 1971).

Charakteristiky podnebí klimatické oblasti (výběr) (Quitt, 1975)

počet letních dnů	50-60
počet dnů s průměrnou teplotou 10°C a více	160-170
počet mrazových dnů	100-110
počet ledových dnů	30-40
průměrná teplota v lednu	-2 až -3 °C
průměrná teplota v červenci	18 až 19 °C
prům. počet dnů se srážkami 1 mm a více	90-100
srážkový úhrn ve vegetačním období	350-400 mm
srážkový úhrn v zimním období	200-300 mm
srážkový úhrn celkem	550-700 mm
počet dnů se sněhovou pokrývkou	40-50

Hydrologické poměry

V PP se nenachází žádná vodoteč. Jediným prvkem povrchové vody tu je zatopená jáma malého lomu v západní části PP. Plocha vodní hladiny je 60–70 m² (měřeno nástrojem GIS na podkladě ortofota) a sycena je pouze srážkovou vodou.

Fytogeografické poměry a potenciální vegetace

Dle fytogeografického členění ČR se PP vyskytuje v oblasti mezofytika, v okrese 69. Železné hory, podokrese 69a. Železnohorské podhůří (Skalický 1988). Železnohorské podhůří je charakterizováno rozmanitou květenou s převahou mezofytů nad termofyty, vegetačním stupněm suprakolinním, reliéfem svažitým i rovinatým, substrátem chudým i vápnitým a jílovitým, krajinný pokryv tu převažuje zemědělský nad lesním.

Potenciální přirozenou vegetací v širší oblasti jsou bikové či jedlové doubravy svazu *Genisto germanicea-Quercion* (Neuhäuslová et al. 1997). Dle lesnické typologické mapy se v PP nachází především porosty souboru lesních typů (SLT) 2C Vysýchavá buková doubrava, na spilitovém výchozu v západní části pak malá plocha 2Z Zakrslá buková doubrava (ÚHÚL, online).

Flóra a vegetace

[Popis flóry a vegetace je zpracován na základě aktuálního průzkumu Gerža 2024.]

Na území PP bylo v roce 2024 zaznamenáno 137 taxonů cévnatých rostlin. Velkou většinu lokality pokrývá lesní porost s dominantním habrem obecným (*Carpinus betulus*) a slabě přimíseným dubem zimním (*Quercus petraea*). Bylinné patro porostu je velice chudé. Na většině plochy silně dominuje lipnice hajní (*Poa nemoralis*) a zejména na dnech drobných lomů je hojná bažanka vytrvalá (*Mercurialis perennis*). Při jižních osluněných okrajích a v blízkosti hran lomů se vyskytuje tolitá lékařská (*Vincetoxicum hirundinaria*).

Těžiště druhové pestrosti cévnatých rostlin PP je drobná loučka v západní části ZCHÚ. Loučku z většiny pokrývá více degradovaná, eutrofnější a ruderalizovaná vegetace s dominantním ovsíkem vyvýšeným (*Arrhenatherum elatius*). V minulosti se tu pravděpodobně vyskytovala vegetace blízká biotopu T3.5 Acidofilního suchého trávníku. Na něj poukazuje např. dosud místy velmi hojný svízel syřišťový (*Galium verum*) a ochuzený menší pozůstatek nižšího rozvolněného trávníku v jižní části loučky. V něm se velmi hojně vyskytuje bika ladní (*Luzula campestris*), dále trávy psineček obecný (*Agrostis capillaris*), kostřava červená (*Festuca rubra*) a lipnice luční (*Poa pratensis* agg.). Z bylin vedle hojného svízele syřišťového jsou dále přítomny např. kručinka barvířská (*Genista tinctoria*), pryšec chvojka (*Euphorbia cyparissias*) či mateřídouška vejčitá (*Thymus pulegioides*).

Specifická květena se vyskytuje na osluněné stěně lomu a při jeho horních okrajích. Zde rostou např. hojná tolitá lékařská (*Vincetoxicum hirundinaria*), strmobýl lysý (*Arabis glabra*), mochna stříbrná a jarní (*Potentilla argentea*, *P. verna*), rozchodník velký (*Hylotelephium maximum*), silenka nicí (*Silene nutans*), rožec rolní (*Cerastium arvense*), smolnička obecná (*Viscaria vulgaris*), pryšec chvojka (*Euphorbia cyparissias*), violka rolní (*Viola arvensis*), vzácně např. lipnice smáčknutá (*Poa compressa*) a smldník olešníkový (*Peucedanum oreoselinum*), který roztroušeně roste i na loučce.

Významné zastoupení v květeně PP mají druhy ruderalních a segetálních stanovišť. Ty

se hojně vyskytují zejména při jižních a západních okrajích loučky na kontaktu s přilehlou pravidelně obdělávanou zemědělskou půdou, kde roste celá řada jednoletých druhů menšího vzrůstu. Zde byly zaznamenány i některé vzácnější druhy: nepatrnc rolní (*Aphanes arvensis*), bělolist rolní (*Filago arvensis*) a především bohatá populace velmi vzácného bělolistu obecného (*Filago germanica*).

V PP se vyskytuje i několik málo druhů vodních či mokřadních stanovišť, které rostou v zatopené jámě zdejšího lomu. Jsou to např. okřehek menší (*Lemna minor*), závitka mnohokořenná (*Spirodela polyrhiza*), zblochan vodní (*Glyceria maxima*), či sítina rozkladitá (*Juncus effusus*)

Fauna

Systematický zoologický průzkum v PP dosud proveden nebyl. Především s ohledem na její jen velmi malou rozlohu lze však předpokládat, že zoologický význam lokality není příliš velký. V PP se vyskytuje ještěrka obecná (*Lacerta agilis*), a to zřejmě v relativně velké populaci (s ohledem na velikost lokality). V roce 2024 byli v zatopeném lomu zastíženi obojživelníci kuňka obecná (*Bombina bombina*) a čolek obecný (*Lissotriton vulgaris*). Ve starších zdrojích je uváděn hnízdní výskyt ťuhýka obecného (*Lanius collurio*) a z bezobratlých živočichů čmeláka zemního (*Bombus terrestris*) (Kopecký et Koberová 2009). V roce 2024 bylo na loučce zaznamenáno mraveniště mravenců rodu *Formica*.

2.1.2 Přehled zvláště chráněných a významných ohrožených druhů rostlin a živočichů

Rostliny

[Zpracována na základě průzkumu Gerža 2024.]

druh	kategorie podle vyhl. č. 395/1992 Sb.	stupeň ohrožení	popis biotopu druhu v ZCHÚ a aktuální početnost nebo vitalita populace, další poznámky
bělolist rolní (<i>Filago arvensis</i>)		C3, NT	Nalezen na menší ploše při jižním okraji loučky (na rozhraní PP a ochranného pásma). Odhad velikosti populace: mnoho desítek rostlin.
bělolist obecný (<i>Filago germanica</i>)		C1, CR	Roste po celém jižním okraji loučky (na rozhraní PP a ochranného pásma), velmi hojně v pruhu o délce cca 40 m a šířce kolem 1 m. Jedná se o velmi vzácný taxon v rámci celé ČR. Odhad velikosti populace: mnoho set rostlin, možná až několik tisíců.
hrušeň polnička (<i>Pyrus pyraeaster</i>)		C4, NT	V PP nalezeni 2 jedinci: dospělý strom na severním okraji loučky, mladý jedinec (podoby menšího keříku) na horní hraně lomu v lese ve východní části PP.
nepatrnc rolní (<i>Aphanes arvensis</i>)		C3, NT	Nalezen ve skupině několika málo jedinců na jižním ruderálním okraji loučky.
sléz velkokvětý (<i>Malva alcea</i>)		C4, NT	Velmi roztroušeně na loučce v západní části PP. Odhad velikosti populace: spíše nižší desítky.
smlodník olešníkový (<i>Peucedanum oreoselinum</i>)		C4, NT	V západní nelesní části PP, kde se vyskytuje zejména na skalním hřebítku lomu a dále vzácně v luční vegetaci loučky. Odhad velikosti populace: mnoho desítek rostlin

Vysvětlivky k tabulce:

stupeň ohrožení – kategorie ohrožení dle „Červeného seznamu ohrožených druhů České republiky. Cévnaté rostliny“ (Grulich 2017). Na prvním místě jsou tzv. národní kategorie ohrožení, na druhém mezinárodní kategorie podle IUCN.

národní kategorie:

C1 – kriticky ohrožený druh

C3 – ohrožený druh

C4 – vzácnější druh, vyžadující pozornost

kategorie podle IUCN :

CR – kriticky ohrožený druh

NT – druh téměř ohrožený

Živočichové

druh	kategorie podle vyhl. č. 395/1992 Sb.	stupeň ohrožení	popis biotopu druhu v ZCHÚ a aktuální početnost nebo vitalita populace, další poznámky
mravenci rodu <i>Formica</i> sp.	§3		V roce 2024 zjištěno jedno mraveniště na loučce v západní části PP (Gerža).
řuhýk obecný (<i>Lanius collurio</i>)	§3	NT	Hnízdní výskyt uváděn v předchozím plánu péče (Kopecký et Koberová 2009).
čolek obecný (<i>Lissotriton vulgaris</i>)	§2	VU	V roce 2024 zjištěno rozmnožování v zatopeném lomu v západní části PP (Gerža, odchyt dvou larev do sítky).
kuňka obecná (<i>Bombina bombina</i>)	§2	EN	V roce 2024 zaznamenání akusticky 3 jedinci v zatopeném lomu v západní části PP (Gerža). Rozmnožování prokázáno nebylo.
ještěrka obecná (<i>Lacerta agilis</i>)	§2	VU	V roce 2024 opakovaně zaznamenávána (i ve více jedincích) na loučce v západní části PP (Gerža). S ohledem na jen velmi malou rozlohu lokality se tu vyskytuje zřejmě relativně velká populace.

Vysvětlivky k tabulce:

kategorie podle vyhl. č. 395/1992 Sb.

§2 – silně ohrožený druh

§3 – ohrožený druh

stupeň ohrožení – kategorie ohrožení dle „Červeného seznamu ohrožených druhů České republiky. Obratlovci“ (Chobot et Němec 2017).

EN – ohrožený

VU – zranitelný

NT – druh téměř ohrožený

2.1.3 Výčet a popis významných přirozených disturbančních činitelů působících v území v minulosti a současnosti

a) abiotické disturbanční činitele

Žádné výraznější abiotické disturbanční činitele nebyly v PP aktuálně zaznamenány.

b) biotické disturbanční činitele

Žádné výraznější biotické disturbanční činitele nebyly v PP aktuálně zaznamenány. Vliv zemědělství, potažmo pastva hospodářských zvířat v nedávné minulosti, je zmíněna v následující kapitole 2.2.

2.2 Historie využívání území a zásadní pozitivní i negativní vlivy lidské činnosti v minulosti a současnosti

a) ochrana přírody

Chráněné území bylo vyhlášeno v roce 1978 (podle tehdejší legislativy v kategorii chráněný přírodní výtvar). Podle předešlého plánu péče (Kopecký et Koberová 2009) bylo území ponecháváno dlouho bez řízené péče. Předchozí plán péče navrhoval zahájit pravidelnou údržbu bezlesí a pravidelné odstraňování vegetačního krytu na spilitovém výchozu (lomu).

Údržba bezlesí je prováděna od r. 2014 – loučka je každoročně kosena a pravidelně je redukován porost i na samotné skalce a těsném okolí. V roce 2014 došlo také k důkladnějšímu očištění samotné skalky – k výřezu dřevin, okopání zeminových loží a oplachu zbytků zeminy vodou (pomocí fekálního vozu). Následně bylo provedeno vyčištění tůň pod skalkou. Byly odstraněny zde rostoucí vrby, napadané větve a listí a vysátí znečištěné vody po oplachu skalky. V roce 2024 se při okrajích loučky nacházely 3 improvizované hadníky (menší kupky větví a sena). V lesním porostu je rozvěšeno několik ptačích budek.

b) lesní hospodářství

Celé území PP je součástí PUPFL. Zařazeno je do LHO Přelouč – jih (514828). Lesní porost po ukončení těžby hornin zcela jistě vznikl spontánně a je tvořen především habrem obecným se slabou příměsí dubu zimního. Velká část stromů, přinejmenším habrů, je výmladkového původu. Na současné podobě porostu se silně odráží jeho relativně nedávné zahrnutí do pastevního areálu (blíže v následujícím odstavci). Podle platných LHO porost dosahuje téměř mýtného věku. Stávající plán péče však navrhuje dobu obmýtí až do fyzického věku a nepřetržitou obnovní dobu.

c) zemědělské hospodaření

PP je obklopena zemědělskou půdou. Ta byla v různých obdobích obhospodařována buď jako pastvina nebo pole (v roce 2024 pole). V době vzniku předešlého plánu péče (2009) byla do pastviny zahrnuta i samotná PP. Popisován byl negativní vliv pastvy na lesní porost. Docházelo tu k eutrofizaci exkrementy a k poškozování dřevin odíráním. Zcela zmizelo dříve hojné keřové patro a podrost byl zcela vypasený. Dále bylo do PP navedeno cca 5 tun hašeného vápna, které již zarostlo. Důsledky pastvy se v porostu projevují stále.

Vliv zemědělského hospodaření se aktuálně projevuje zejména silnou ruderalizací okrajů PP. Tento dopad však není jednoznačně negativní. Zejména v okrajích loučky roste celá řada jednoletých ruderalních a segetálních druhů, které výrazně zvyšují druhové bohatství cévnatých rostlin na lokalitě a dokonce se tu vyskytují i některé vzácnější druhy, včetně kriticky ohroženého bělolistu obecného (*Filago germanica*). Tyto druhy jsou na pravidelném obdělávání přilehlých zemědělských pozemků existenčně závislé. Častá disturbance okrajů loučky udržuje pro ně příznivou rozvolněnou vegetaci s plochami holé půdy. Existuje však riziko, že okraje loučky a zde rostoucí vzácné druhy by mohly vážně poškodit velké dávky hnojiv či herbicidů.

d) myslivost

PP je součástí honitby Lipoltice (CZ5311106031). Na východním okraji PP se v roce 2024 nacházela myslivecká kazatelna. Žádné další myslivecké zařízení (sloužící k příkrmování zvěře), případně újediště, se v prostoru PP nenacházelo.

e) rekreace a sport

Předešlý plán péče popisuje, že je PP navštěvována, čehož důsledkem je výskyt dvou ohnišť a různého odpadu (plastové lahve, papír). K PP nevede žádná cesta ani pěšina a nachází se izolovaně uprostřed rozsáhlého zemědělského pozemku. K rekreačním a sportovním aktivitám využívána s velkou pravděpodobností vůbec není. Pokud nějak ano, tak nebyly při opakovaných návštěvách v roce 2024 zaznamenány žádné projevy těchto aktivit.

f) těžba nerostných surovin

Na území PP se nachází několik malých lomů různé horninové povahy. V lůmku na západě se vyskytuje spilit – hornina vulkanického původu, v lůmcích ve východní (lesní) části PP jsou horniny sedimentárního původu. Těžba hornin silně pozměnila reliéf celého území. Součástí západního lomu je i zatopená jáma.

2.3 Související plánovací dokumenty, správní akty a opatření obecné povahy

- ⑩ LHO Přelouč – jih. 514828
- ⑩ územní plán obce Sovolusky zpracovaný není (v době řešení návrhu plánu péče probíhá zpracování zadání územního plánu)

2.4 Současný stav zvláště chráněného území a přehled dílčích ploch

2.4.1 Základní údaje o lesích na lesních pozemcích

Přírodní lesní oblast	10 Středočeská pahorkatina
Lesní hospodářský celek / zařizovací obvod	LHO Přelouč – jih, 514828
Výměra LHC (zařizovacího obvodu) v ZCHÚ (ha)	0,74 ha
Období platnosti LHP (LHO)	1. 1. 2020 – 31. 12. 2029
Organizace lesního hospodářství	

Výměra LHC v ZCHÚ byla zjištěna součtem ploch PUPFL uvedených v hospodářské knize platného LHO.

Přehled výměr a zastoupení souborů lesních typů

Přírodní lesní oblast:				
Soubor lesních typů (SLT)	Název SLT	Přirozená dřevinná skladba SLT*	Výměra (ha)	Podíl (%)
2C	Vysýchavá buková doubrava	DB 7, BK 2, HB 1	0,68	93
2Z	Zakrslá buková doubrava	DB 7, BK 2, BŘ 1, BO	0,06	7
Celkem			0,74	100

*Přirozená skladba je podle publikace Plíva 1987. Určena je pro celou plochu PP nacházející se na lesních pozemcích, včetně západní nelesní části.

Přehled výměr SLT vychází z poslední typologické mapy ÚHÚL (dostupné online). SLT 2Z se nachází pouze na malé ploše v západní nelesní části PP a do plochy lesních porostů zasahuje zcela okrajově.

Přílohy:

- T1 - Popis lesních porostů a výčet plánovaných zásahů v nich
- M3 - Mapa dílčích ploch a objektů
- M4 - Lesnická mapa typologická
- M5 - Mapa stupňů přirozenosti lesních porostů

2.5 Souhrnné zhodnocení stavu předmětů ochrany, výsledků předchozí péče, dosavadních ochrannářských zásahů do území a závěry pro další postup

A. ekosystémy

ekosystém:	Biotop L3.1 Hercynská dubohabřina
indikátory cílového stavu	aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje ekosystému ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům

rozloha ekosystému cca 0,53 ha (tj. cca 70 % rozlohy PP)	Rozloha ekosystému byla v roce 2024 stanovena na cca 0,53 ha a je dlouhodobě stabilní. Charakter hercynské dubohabřiny má celý lesní porost v PP, tudíž indikátor je na své maximální hodnotě. Rozšiřování lesního porostu na úkor bezlesí v západní části PP není žádoucí.
	stav: dobrý
	trend vývoje: setrvalý
při biotopovém pojetí se bude porost vyznačovat stupněm degradace max. 2	Degradace přírodních biotopů je hodnocena podle metodiky aktualizace biotopů (sensu Lustyk 2023) v 5 stupních. (0-1-2-3-W). Porost biotopu na území PP lze hodnotit při zohlednění jisté míry subjektivity stupněm degradace 1 až 2. Degradční faktory biotopu jsou v ZCHÚ následující: 1) výrazné ochuzení bylinného patra, které je tvořeno téměř výhradně jen lipnicí hajní (<i>Poa nemoralis</i>). 2) absence keřového patra a pozměněná skladba stromového patra, ve kterém silně dominuje habr. Dominance habru je důsledkem historického vývoje porostu, jinak přirozeně dominantní dřevinou by tu byl dub zimní. 3) silné ovlivnění reliéfu historickou těžbou kamene. Ačkoliv je geologický fenomén a odkryté stratotypy hlavním předmětem ochrany PP, porušení reliéfu nevyhnutelně znamenalo zásah do stanoviště biotopu hercynské dubohabřiny.
	stav: dobrý
	trend vývoje: setrvalý
přítomnost významného množství mrtvého dřeva a přítomnost stromů ve fázi odumírání	Ponechávání jistého množství dřevin na dožití a přítomnost mrtvého dřeva je jednou z klíčových podmínek příznivého stavu lesního porostu, který je primárně určen k ochraně přírody. Plánem péče je stanoveno, že bude ponecháváno na dožití a k rozpadu minimálně 20 % zásoby. Jak bude stanovena hodnota dřevin ponechaných do rozpadu naplňována nebo jaká je bilance padlého dřeva bude možné sledovat především z dlouhodobějších ukazatelů těžby nebo z velmi přesného vyhodnocení porostu. Jinak je množství mrtvého dřeva a přítomnost odumírajících stromů hodnoceno především subjektivně. Tímto způsobem lze aktuální stav ukazatele hodnotit jako dobrý. Na plnění tohoto ukazatele se podílejí především habry slabších dimenzí. Další dřevní hmotu, ideálně silnějších dimenzí, lze v porostu ponechat při navrhovaném (lokálním) prosvětlení porostu.
	stav: dobrý
	trend vývoje: neznámý, pravděpodobně dlouhodoběji setrvalý
reprezentativní složení bylinného patra	„Reprezentativnost“ bylinného patra je silně subjektivní ukazatel. Podle historických údajů (Procházka 1972) se v bylinném patře kdysi vyskytovaly typické druhy teplomilnějších dubohabřin, jako např. kostřava různolistá (<i>Festuca heterophylla</i>), třezalka horská (<i>Hypericum montanum</i>), hrachor černý (<i>Lathyrus niger</i>), ostřice chlumní (<i>Carex montana</i>), hrachor jarní (<i>Lathyrus vernus</i>). V současnosti je podrost tvořen téměř výhradně lipnicí hajní (<i>Poa nemoralis</i>), pomístně se vyskytuje tolita lékařská (<i>Vincetoxicum hirundinaria</i>). Je zjevné, že u bylinného patra došlo k výraznému ochuzení a řada druhů z biotopu (potažmo z PP) zcela vymizela. Ochuzení podrostu může být mimo jiné důsledkem pastvy, kdy pasoucí se dobytek měl z okolních patvin do porostu po dlouhou dobu volný přístup. Další příčinou může být i silná dominance habru a převaha habrového opadu. Chudý podrost v habrových porostech na mělké půdě je poměrně typický. Stav bylinného patra by se mohl zlepšit po prosvětlení porostu, které plán péče navrhuje.

stav:	zhoršený
trend vývoje:	setrvalý

B. útvary neživé přírody

útvary neživé přírody:	Obnažený spilitový suk	
indikátory cílového stavu	aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje ekosystému ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům	
min. 80 % plochy stratigrafického profilu bez vegetace	<p>Stávající stav indikátoru lze subjektivně hodnotit jako dobrý – profil je porostlý vegetací jen velmi řídkou (viz fotodokumentace). Úplná eliminace vegetačního krytu z profilu také není žádoucí, neboť i ta má z hlediska ochrany přírody jistý význam.</p> <p>V roce 2014 byl profil důkladně očištěn – byly vyřezány dřeviny, došlo k okopání zeminových loží a celý profil byl opláchnutý vodou pomocí fekálního vozu. V rámci pravidelného managementu jsou plochy s vyšší zapojenou vegetací na skalce a v okolí každoročně koseny a jsou vyřezávány drobné dřeviny a keře. Plán péče navrhuje pokračovat v dosavadním režimu údržby. Výrazné zhoršení stavu indikátoru se nepředpokládá a není proto navrženo ani opakování podobného asanačního zásahu jako v roce 2014.</p>	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	setrvalý

V PP se nachází i menší plocha luční vegetace (její součástí je i obnažený spilitový suk). Ačkoliv není obsažena v předmětu ochrany podle vyhláovací dokumentace, jedná se o relativně cennou plochu, na které je od r. 2014 prováděn pravidelný management (kosení a odklízení pokosené hmoty). Téměř celá plocha louky je silněji degradovaná – na většině dominuje ovsík vyvýšený, přítomna je silně expanzní třtina křovištní a roztroušeně se vyskytují i další nitrofilní a ruderalní druhy. Jen na malé části se dochovala nižší rozvolněná vegetace připomínající biotop acidofilního suchého trávníku. Při managementu plochy je do značné míry omezující přístup k lokalitě. Obklopena je širokým pásem zemědělských pozemků a nevede k ní žádná přístupová cesta. Tudíž kosení a veškeré práce je možné provádět až po sklizni polní kultury v druhé polovině léta.

2.6 Stanovení prioritních zájmů ochrany území v případě jejich možné kolize

Váženější kolize zájmů mezi jednotlivými významnými fenomény v PP se nepředpokládají.

3. Plán zásahů a opatření

3.1 Výčet, popis a lokalizace navrhovaných zásahů a opatření v ZCHÚ

3.1.1 Rámcové zásady péče o ekosystémy a jejich složky nebo zásady jejich jiného využívání

a) péče o lesní ekosystémy na lesních pozemcích

Číslo směrnice	Kategorie lesa	Soubory lesních typů
1	10	2C Vysýchavá buková doubrava
Cílový předmět ochrany		Biotop L3.1 Hercynské dubohabřiny

Předpokládaná cílová druhová skladba dřevin

SLT	Druhy dřevin a jejich orientační podíly v cílové druhové skladbě	
2C	DBZ 7, HB 3	
Poznámky k CDS: Cílová druhová skladba je oproti té přirozené pro potřeby plánu péče upravena tak, že je vyloučen buk. Uvedené zastoupení jednotlivých dřevin je jen orientační.		
Porostní typ A		
HABROVÝ		
Základní rozhodnutí		
Hospodářský způsob (forma)		
Výběrný, skupinovitě výběrný		
Obmýtí	Obnovní doba	
HB 100 – f DB 160 – f	nepřetržitá	
Dlouhodobý cíl péče o lesní porosty		
Prostorově a věkově heterogenní listnatý porost tvořený dřevinami přirozené druhové skladby a s převahou dubu.		
Porost ne zcela zapojený, do jehož podrostu bude ve větší míře mozaikovitě dopadat přímý sluneční svit, případně s více osluněnými světlinami.		
Porost se stálým zastoupením dožívajících jedinců silnějších dimenzí a přítomností mrtvého dřeva v různém stupni rozkladu.		
Způsob obnovy a obnovní postup, včetně doporučených technologií		
Výběrný nebo maloplošně skupinovitý výběr. Ponechávat dřeviny CDS na dožití a přirozenému rozpadu na místě v množství alespoň 20 % zásoby. Při zásazích šetřit DB, který je aktuálně zastoupen jen ve velmi malém množství.		
Výběr se bude týkat primárně HB a měl by zohledňovat především dvě zásady: 1) výběr provádět ve všech věkových kategoriích, aby byla zachována věková (tloušťková) heterogenita porostu, 2) skupinovitým výběrem vytvářet trvalé více otevřené a osluněné plošky (světliny), případně uvolňovat starší duby, aby byly více osluněné.		
Při obnově HB využívat jeho pařezinové výmladnosti. U DB umělá obnova do větších mezer nebo více prosvětlených částí.		
Způsob zalesnění, stanovení druhů a procento melioračních a zpevňujících dřevin při obnově porostu		
Umělá obnova DB do větších mezer nebo více prosvětlených částí. Sadba jamková poloodrostků s krytokořennými sazenicemi. Při obnově HB využívat přirozenou obnovu z náletu či pařezinové výmladnosti.		
Podíl MZD → 100 %.		
Dřeviny uplatňované při zalesnění za použití umělé obnovy (%)		
Dle orientační cílové druhové skladby. Umělá obnova především DB.		
Péče o nálety, nárosty a kultury a výchova porostů		
Jednotlivé výsadby DB s individuální ochranou (preferenční pletiva či dřevěných oplůtků před plastovou ochranou). Průběžná kontrola a oprava oplocení.		
Rozvoj buřeně se nepředpokládá, nicméně při potřebě její potlačení využívat jen mechanickou ochranu, nikoliv herbicidy.		
Při výchově porostů provádět pozitivní výběr především DB.		
Výchovnými zásahy udržovat snížené zakmenění porostu až k hodnotě 7. Sníženého zakmenění		

dosáhnout vytvářením světlin a pomístně více prosvětlených částí, nikoliv rovnoměrným prosvětlením celého porostu.

Opatření ochrany lesa včetně provádění nahodilých těžeb

Neprovádí se nahodilá těžba – ponechávat zlomy, souše a vývraty listnatých dřevin na místě k přirozenému rozkladu. Bez omezení lze zpracovávat stromy a jejich části padlé na přilehlé zemědělské pozemky.

Nepoužívat herbicidy, ostatní chemické prostředky ochrany lesa (biocidy) v minimální míře a jen po konzultaci s orgánem ochrany přírody. Možné je použití repelentů, lepů, feromonových náplní do lapačů.

Upřednostňovat technologie minimalizující škody na terénu a přirozené obnově. Těžbu provádět optimálně mimo vegetační sezónu a hnízdní období (od 1. 11. do 31. 3.) a za vhodných klimatických podmínek (sucho, zámraz).

Poznámka

Dle platných LHO jsou lesní porosty v PP zařazeny do kategorie lesa 10 – lesy hospodářské. Plán péče navrhuje změnu porostů na lesy zvláštního určení kategorie 32a (podle §8/2a zákona č 289/1995 Sb. v platném znění).

Poznámka k újmám z hospodaření:

Vlastník pozemků může žádat o kompenzaci újmy podle vyhlášky č. 335/2006 Sb, kterou se stanoví podmínky a způsob poskytování finanční náhrady za újmu vzniklou omezením lesního hospodaření. Finanční náhradu jako kompenzaci újmy lze vypořádat např. v případě vymezení bezzásahových ploch, ponechání části stromů na dožití či ponechání mrtvého dřeva k přirozenému rozpadu.

Přílohy:

M4 - Lesnická mapa typologická

M5 - Mapa stupňů přirozenosti lesních porostů

b) péče o ekosystémy mimo lesní pozemky

V této části jsou popsány zásady péče o bezlesí na lesních pozemcích. Dle JPRL jde o plochu 116Br101 a těsně přilehlé okraje sousedních parcel v OP.

Rámcová směrnice péče o ekosystémy mimo lesní pozemky

Ekosystém	Travino-bylinná vegetace v západní části PP, včetně vegetace na skalním výchozu spilitového suku
Typ managementu	kosení
Vhodný interval	1 x ročně
Minimální interval	1 x za 2 roky
Prac. nástroj / hosp. zvíře	kosa, křovinořez, ručně vedená sekačka S ohledem na faunu (např. hojnější výskyt ještěrky obecné) se nedoporučuje bubnová sekačka.
Kalendář pro management	od 1 července do 15. září
Upřesňující podmínky	Při každé seči ponechat na ploše drobné nepokosené plošky s koncentrací nektarodárných rostlin (bobovité, třezalka, tolita, klinopád, kručinka aj.). Na skalce a těsně kolem to budou spíš jen mikroplošky kolem 1 m ² , v louce to budou větší plošky velikosti cca 2 -5 m v průměru. Plošky nebudou ponechávány v místech se třtinou křovištní a kopřivou a mohou být nepravidelného tvaru.

	<p>Posečenou hmotu nejpozději do 10 dnů pohrabat a z kosených ploch uklidit. Z hlediska ochrany přírody lze akceptovat i pálení biomasy na místě. Biomasa může být pálena jen zcela uschlá a jen na jednom ohništi (místo pálení bude předem dohodnuto se zástupcem OOP).</p> <p>Nevytvářet deponie pokosené hmoty v prostu PP. Pokosená tráva je zpravidla homogenní materiál, který není vzdušný a často plesniví. Využití hromad trávy různými organismy je jen malé.</p> <p>Nepřípustné je mulčování nebo ponechání pokosené hmoty neuklizené a k zetlení na ploše.</p> <p>Vhodnou alternativou ke kosení je pastva ovcí a/nebo koz. Pastvu lze s kosením volně kombinovat nebo zcela nahradit. Pastva může na lokalitě probíhat v daleko delším období, než v jakém se provádí kosení. Preferuje se extenzivnější pastva po delší dobu.</p>
--	--

Ekosystém	Lom v západní části PP – obnažený spilitový suk
Typ managementu	Odstraňování ostružin, křovin a dalších dřevin s aplikací herbicidu
Vhodný interval	1 x za 3 let
Minimální interval	1 x za 5 let
Prac. nástroj / hosp. zvíře	pila, křovinořez, nůžky na větve při aplikaci herbicidu dle použité metody
Kalendář pro management	Ve vegetačním období, optimálně po odkvětu daného druhu dřeviny (mimo toto období se účinnost herbicidu snižuje).
Upřesňující podmínky	<p>Jedná se o pravidelné odstraňování ostružin, křovin, případně dalších dřevin z míst na skalním výchozu, která jsou hůře dostupná a která nebudou udržována pravidelným kosením podle směrnice výše.</p> <p>Oproti prostému vyřezání se důrazně doporučuje postup s aplikací herbicidu (vyřezání a okamžité zatírání pařízků koncentrovaným herbicidem, případně postřik na list a vyřezání s dostatečným odstupem). Aplikaci herbicidu je důležité provádět za vhodného počasí (alespoň několik dní stabilní slunné počasí beze srážek).</p> <p>Vyřezaná hmota bude z PP odstraněna, případně spálena (zásady pro pálení viz směrnice výše).</p>

c) péče o populace a biotopy živočichů

Péče o populace a biotopy živočichů je dostatečně zajištěna nastavenými pravidly ochrany a péče o lesní porost a bezlesí. V lesním porostu to je především vhodná skladba dřevin a ponechávání dostatečného množství dřevin na dožití a k přirozenému rozpadu na místě. Z hlediska fauny bude příznivé i navržené prosvětlení porostu a vytvoření světlin. Ze speciálních opatření na podporu živočichů byly v lese instalovány ptačí budky a netopýrník. Na ploše bezlesí jsou pro podporu živočichů ponechávány nepokosené plošky s koncentrací nektarodárných rostlin. Pro podporu živočichů plán péče navrhuje následující speciální opatření:

- ⑩ Pravidelná kontrola, čištění, případně obměna budek (minimálně 1 x za 5 let)
- ⑩ Vytvoření plazníku. Plazník je hrázděná čtvercová stavba o délce stran minimálně 2 m (vnitřní rozměr) a výšce cca 1 m, vyrobená z neopracovaných kmenů o průměru cca 10 cm. Vnitřek hadníku se vyskládá vespod hrubšími větvemi, směrem nahoru jemnějším materiálem a navrchu je zakryt vrstvou trávy. Stavbu plazníku je vhodné spojit s dalšími managementovými zásahy, které poskytnou materiál (vyřezávky dřevin při prosvětlení lesního porostu, kosení bezlesí).

3.1.2 Podrobný výčet navrhovaných zásahů a činností v území

a) lesy na lesních pozemcích

Výčet navrhovaných zásahů na lesních pozemcích je podrobně uveden v tabulce v příloze T1.

Příloha:

T1 - Popis lesních porostů a výčet plánovaných zásahů v nich

M3 - Mapa dílčích ploch a objektů

M6 - Mapa managementových opatření

b) ekosystémy mimo lesní pozemky

Podrobný výčet navrhovaných zásahů je zpracován ve formě tabulky v příloze T2. Ta vedle výčtu zásahů obsahuje i stručnou charakteristiku dotčených ploch. V této tabulce je zpracována plocha bezlesí 116Br101, jako by se jednalo o nelesní pozemek.

Příloha:

T2 - Popis dílčích ploch a objektů mimo lesní pozemky a výčet plánovaných zásahů v nich

M3 - Mapa dílčích ploch a objektů

M6 - Mapa managementových opatření

3.2 Zásady hospodářského nebo jiného využívání ochranného pásma včetně návrhu zásahů a přehledu činností

V ploše ochranného pásma je možné dle § 37 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb. provádět stavební činnosti, terénní a vodohospodářské úpravy, změny kultury pozemku, použití chemických prostředků, a stanovení způsobu hospodaření v lesích jen se souhlasem orgánu ochrany přírody.

Ochranné pásmo PP je tvořeno výhradně zemědělskou půdou, která je v určitých obdobích využívána buď jako pastvina nebo jako pole (v r. 2024 pole s ovsem). Zemědělská půda částečně zasahuje i do samotné PP (při severním okraji). Ze způsobu využívání ochranného pásma vyplývají některé negativní vlivy. Okrajové partie PP jsou postiženy silnou ruderalizací, při aplikaci hnojiv a biocidů hrozí silné riziko zasažení i samotné PP.

Při jižním okraji loučky, na samé hranici s přilehlou ornou půdou, bylo zaznamenáno několik vzácných druhů rostlin. Tyto populace by mohly při nešetrném zemědělském zásahu silně utrpět nebo zcela zaniknout. Proto by mělo být v úzkém pásu podél PP vyloučeno používání biocidů a hnojiv. Ideálním řešením by bylo po celém obvodu PP založení biopásu v rámci agroenvironmentálně-klimatických opatření. Vzácné druhy v jižním okraji loučky a celé zdejší poměrně bohaté společenstvo jednoletých ruderálních a segetálních druhů totiž vyžaduje pravidelnou disturbanci. Rozhraní loučky a orné půdy je pro ně velice vhodným stanovištěm. Založením biopásu by zůstala zachována dynamika pravidelně obhospodařované orné půdy a vyloučilo by se riziko zasažení herbicidy a hnojivy.

Pokud by byly pozemky v OP opět využívány jako pastvina, musí být vyloučen přístup skotu do lesního porostu. Možné je přepasení loučky a okolí lůmku v západní části PP, avšak jen se souhlasem a za podmínek OOP.

3.3 Zaměření a vyznačení území v terénu

PP je vyhlášena na celé parcely, její zaměření nutné není. V terénu je označena jednou cedulí se státním znakem (na západním okraji PP). Po obvodu je čerstvě provedeno pruhové značení. Hranice PP není označena v severním cípu, který zasahuje do přilehlé orné půdy. Plán péče tuto skutečnost neřeší.

3.4 Návrhy potřebných administrativně-správních opatření v území

Návrh změny kategorizace lesních porostů

Lesní porosty na území PP jsou v platných LHO zařazeny do kategorie 10 – les hospodářský (dle lesního zákona č. 289/95 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Plán péče navrhuje přeřadit porosty do kategorie lesů zvláštního určení 32a (dle § 8 lesního zákona, odst. 2, písm. a: lesy zvláštního určení v prvních zónách chráněných krajinných oblastí a lesy v přírodních rezervacích, národních přírodních památkách a přírodních památkách). Tuto změnu kategorizace lesních porostů navrhoval již předešlý plán péče.

Změnu kategorie lesa provádí orgán státní správy lesa (OSSL) na popud vlastníka či z vlastní vůle. Nelze předpokládat, že návrh na změnu kategorie podá vlastník sám z vlastní iniciativy. Proto **OOP musí sám podat podnět příslušnému OSSL, aby ten provedl změnu kategorizace porostů na území PP.** Změna kategorizace lesa je klíčová pro povolování odchylných postupů, např. omezení nahodilých těžeb, ponechávání dřevin na dožití a do přirozeného rozpadu, ponechávání souší, vývratů a zlomů, které jsou nezbytným prvkem pro celou řadu vzácných a ohrožených organismů.

Návrh změny znění předmětu ochrany

V případě nového vyhlášení PP je žádoucí přeformulovat znění předmětu ochrany tak, aby jeho součástí byly i přítomné nelesní biotopy a populace všech významných druhů rostlin a živočichů.

3.5 Návrhy na regulaci rekreačního a sportovního využívání území veřejností

Z důvodů značné odlehlosti a omezené dostupnosti není PP rekreačními a sportovními aktivitami nijak ovlivňována či ohrožována. Plán péče nenavrhuje žádnou regulaci rekreačního ani sportovního využití území PP.

3.6 Návrhy na vzdělávací a osvětové využití území

V PP je možné provádět odborné exkurze nebo ji využívat k ekologicko-výchovným akcím. Pouze ale jen v té míře, aby neutrpěly chráněné fenomény, a s vědomím OOP.

3.7 Návrhy na průzkum či výzkum a monitoring předmětu ochrany území

Návrhy na průzkum či výzkum a monitoring se musí soustředit především na monitoring stavu a vývoje předmětů ochrany. Především pak na monitoring indikátorů stanovených v kapitole 1.8. Pro komplexní vyhodnocení stavu PP a dosavadní péče je žádoucí provést následující průzkumy:

- ⑩ Botanický průzkum, který bude obsahovat podrobnou floristickou inventarizaci a vyhodnocení přírodních biotopů (podle metodiky Lustyk 2023, v aktuální verzi).
- ⑩ Průzkum obratlovců, zaměřený především na stávající významnější druhy, což jsou plazi a obojživelníci, a dále ptáky.

Další specializované průzkumy zaměřené např. na hmyz se nejeví jako příliš opodstatněné. S ohledem na velmi malou rozlohu lokality bude zdejší druhové spektrum dosti omezené a její zoologický význam jen menší.

4. Závěrečné údaje

4.1 Předpokládané orientační náklady hrazené orgánem ochrany přírody podle jednotlivých zásahů (druhů činností)

Druh zásahu (činnost)	Odhad množství (např. plochy)	Četnost zásahu za období plánu péče – 10 let	Orientační náklady za období platnosti plánu péče (Kč)
Obnova (výroba a instalace) tabulového značení PP ¹ (včetně demontáže cedulí starých).	1	1 x	6160
Obnova pruhového značení PP ² .	cca 380 m	1 x	1912
Kosení loučky a skalky, včetně úklidu pokosené hmoty ³ .	cca 1130 m ²	10 x	86500
Vyřezávání dřevin na skalce s aplikací herbicidu.	Roztroušeně na ploše cca	3 x	15000
Výsadba krytokořenných sazenic poloodrostků DBZ s individuální ochranou ⁴ .	50 ks	1 x	16500
Probírka – prosvětlení lesního porostu/vytvoření světlin podle zákresu v příloze M6 ⁵ .		1 x, možno rozložit na etapy	50000
Revize ptačích budek, podle potřeby spojená s jejich výměnou.	cca 10 ks	2 x	20000
Vybudování plazníku	1 ks	1 x	20000
Biologické průzkumy		1 x	30000
N á k l a d y c e l k e m (Kč)			246072

Předpokládané orientační náklady jsou stanoveny pouze s ohledem na § 68 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb. Finančně-právní stránka je vždy řešena až před realizací konkrétních zásahů.

Veškeré ceny jsou uvedeny bez DPH a odpovídají nákladům obvyklých opatření MŽP vydaných v roce 2024.

- 1 – Kalkulována je cena 5160 Kč/ks a jednorázová základní částka za provedení opatření 1000 Kč.
- 2 – Kalkulována je základní sazba 2400 Kč/km a 1000 Kč jednorázová základní částka za provedení.
- 3 – Kalkulována je sazba 50000 Kč/ha (základní sazba 35000 Kč je navýšena zejména z důvodů členitosti a odlehlosti lokality) a jednorázová základní částka 3000 Kč za provedení činnosti na ploše do 2 ha včetně.
- 4 – Kalkulována je částka 300 Kč/sazenice + individuální ochrana a jednorázová základní částka za provedení opatření 1500 Kč.
- 5 – Plánem péče je doporučeno celkové snížení zakmenění až o cca 20 %, těžbou pouze HB (DB bude zachováván). Podle údajů v platných LHO o zásobě dřeva redukce o 20 % znamená vyřezání až 19,6 m³ zásoby HB. Zásah je možné provádět na etapy, prioritní je vytvoření silně prosvětlených míst podle zákresu v příloze M6. Kalkulovaná částka je pouze hrubě orientační.

4.2 Použité podklady a zdroje informací

Databáze významných geologických lokalit: 1659 [online]. Praha: Česká geologická služba, 1998 [cit. 2024-09-10]. Dostupné z: <https://lokality.geology.cz/1659>.

Grulich V. (2017): Červený seznam cévnatých rostlin ČR. – In: Grulich V. et Chobot K. [eds.], Červený seznam ohrožených druhů České republiky, cévnaté rostliny, Příroda 35: 75–132.

Gerža M. (2024): Botanický inventarizační průzkum PP Skalka u Sovolus – flóra. Ms., depon. in KÚ Pardubického kraje, odbor živ. pr. a zem., Pardubice.

Chobot K. et Němec M. [eds.] (2017): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Obratlovci. Příroda č. 34, Praha.

- Chytrý M., Kučera T., Kočí M., Grulich V. et Lustyk P. [eds.] (2010): Katalog biotopů České republiky. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha.
- Kopecný A. et Koberová Z. (2009): Plán péče o PP Skalka u Sovoluk na období 2009-2018. Ms., depon. in KÚ Pardubického kraje, odbor živ. pr. a zem., Pardubice.
- Lustyk P. (2023): Metodika mapování biotopů České republiky. AOPK ČR, Praha.
- Neuhäuslová Z., Moravec J., Chytrý M., Sádlo J., Rybníček K., Kolbek J. et Jirásek J. (1997): Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky 1 : 500 000. Botanický ústav AV ČR, Průhonice.
- Plíva K. (1987): Typologický klasifikační systém ÚHÚL. ÚHÚL Brandýs nad Labem.
- Procházka F. (1972) Spilitová láva. Katastrální území Sovolusky (Soupis cévnatých rostlin z PP Skalka u Sovolusk. Ms., depon. in KÚ Pardubického kraje, odbor živ. pr. a zem., Pardubice.
- Quitt E. (1971): Klimatické oblasti Československa. Stud. Geogr. 16: 1–79.
- Quitt E. (1975): Mapa klimatických oblastí ČSR 1 : 500 000. Geografický ústav ČSAV, Brno.
- Skalický V. (1988): Regionálně fyto geografické členění. In Hejný S., Slavík B. [eds.] (1988): Květena České republiky 1: 103–121, Academia, Praha.

Internetové zdroje

- Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Mapový server. <http://webgis.nature.cz/mapomat/>
- Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Nálezová databáze ochrany přírody (NDOP). On-line databáze, dostupné z: <http://portal.nature.cz>.
- Česká geologická služba, Geovědní mapy ČR 1 : 50000. Dostupné z: mapy.geology.cz.
- Český ústav zeměměřičský a katastrální, nahlížení do katastru nemovitostí. Dostupné z: <https://nahlizeniidokn.cuzk.cz>.
- Ústav pro hospodářskou úpravu lesů, katalog mapových informací. Dostupné z: <http://www.uhul.cz/mapy-a-data/katalog-mapovych-informaci>.

4.3 Seznam používaných zkratk

- AOPK ČR – Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
- CDS – cílová druhová skladba
- ČGS – Česká geologická služba
- DP – dílčí plocha
- JPRL – jednotka prostorového rozdělení lesa
- KN – katastr nemovitostí
- KÚ – krajský úřad
- LHO – lesní hospodářské osnovy
- OP – ochranné pásmo
- OOP – orgán ochrany přírody
- ORP – obec s rozšířenou působností
- OSSL – orgán státní správy lesa
- PDS – přirozená dřevinná skladba
- PP – přírodní památka
- PUPFL – pozemek určený k plnění funkce lesa
- SLT – soubor lesních typů
- ÚSOP – Ústřední seznam ochrany přírody
- ZCHÚ – zvláště chráněné území

4.4. Podklady pro plán péče zpracoval

Mgr. Michal Gerža

Sedloňov 133, 517 91 Deštné v Orlických horách

tel.: 776829741, e-mail: gerzamichal@centrum.cz

Plán péče není dílem autorským, ale úředním podle § 3 písm. a) zákona č. 121/2000 Sb. (autorský zákon).

5. Přílohy

Tabulky: Příloha T1 - **Popis lesních porostů a výčet plánovaných zásahů v nich**
(Tabulka k bodu 2.4.1 a k bodu 3.1.2).

Příloha T2 - **Popis dílčích ploch a objektů mimo lesní pozemky a výčet plánovaných zásahů v nich** (Tabulka k bodům 2.4.2, 2.4.3 a 2.4.4 a k bodu 3.1.2).

Mapy: Příloha M1 - **Orientační mapa s vyznačením území**

Příloha M2 - Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma

Příloha M3 - Mapa dílčích ploch a objektů

Příloha M4 - Lesnická mapa typologická

Příloha M5 - Mapa stupňů přirozenosti lesních porostů

Příloha M6 - Mapa managementových opatření

Vrstvy: Příloha V1 - Digitální grafické znázornění průběhu hranic dílčích ploch

Fotografie: Příloha F1 – Fotodokumentace

Příloha T1 – Popis lesních porostů a výčet plánovaných zásahů v nich

LHO Přelouč – jih, 514828

Z důvodů lepší přehlednosti je plocha bezlesí 116Br101 zpracována formou tabulky v příloze T2, jako by se jednalo o nelesní pozemek.

označení JPRL/dílčí plochy	etáž	výměra etáže (ha)	číslo rámcové směrnice /porostní typ	dřeviny	Zastoupení dřevin (%)	stupeň přirozenosti	doporučený zásah	naléhavost	poznámka (další charakteristika, významné druhy atd.)
116Br8	8	0,22	1/A	HB	90	5	Zvýrazněné zásahy níže jsou společné pro porostní skupiny 116Br8 a 116Bs8.		Porost především výmladkového původu.
				DB	10		Snížit zakmenění porostu – vyřezat cca 20 % objemu HB (celkové zakmenění nesmí klesnout pod hodnotu 7). Dřeviny budou vyřezávány ve všech tloušťkových dimenzích, aby zůstala zachována věková (tloušťková) heterogenita porostu. Veškerý DB zůstane zachován. Redukce dřevin nemusí být na ploše porostní skupiny rovnoměrná. Naopak je žádoucí provést lokálně větší prosvětlení – zejména na jihozápadním okraji lesa na kontaktu s bezlesím a horní hraně lomu v JV části porostu (zde by mělo být prosvětlení provedeno až k jižní hranici porostu, aby byla vzniklá světlina otevřená k jihu). Partie většího prosvětlení jsou vyznačeny v příloze M6. Tímto způsobem budou okrajové duby více osluněny a nabudou víceméně charakter soliterů. Vyřezaná hmota může být uložena na hromadách především v krajích porostu, čímž se vytvoří vhodné biotopy pro různé organismy.	2	Relativně velké množství mrtvé dřevní hmoty, hlavně slabších dimenzí habru. Reliéf ovlivněn těžbou kamene (drobné zarostlé lomy).
116Bs8	8	0,39	1/A	HB	90	5	Výsadba 50 ks poloodrostků DBZ s krytokořennými sazenicemi. DB sázet do světlejších částí porostu nebo do mezer (nikoliv však těch, které by byly vytvořeny za účelem vytvoření větších světlín). Výsadba bude doplněna kvalitní individuální ochranou (doporučuje se bytelný dřevěný či drátěný oplůtek). Průběžná kontrola a oprava ochrany.	2	Porost především výmladkového původu. Relativně velké množství mrtvé dřevní hmoty, hlavně slabších dimenzí habru. Reliéf ovlivněn těžbou kamene (drobné zarostlé lomy).
				DB	10		Revize ptačích budek – vyčištění, drobné opravy, případně výměna silně poškozených. Zásah opakovat přibližně po 5 letech.	2	

označení JPRL/dílčí plochy	etáž	výměra etáže (ha)	číslo rámcové směrnice /porostní typ	dřeviny	Zastoupení dřevin (%)	stupeň přirozenosti	doporučený zásah	naléhavost	poznámka (další charakteristika, významné druhy atd.)
							V souladu s rámcovou směrnicí změnit v LHO dobu obmýtlí a obnovní dobu na 100-f/nepřetržitá. Stávající doby jsou v LHO 80/20.		
116Br101		0,10					Popsáno v tabulce v příloze T2.		Dle LHO další bezlesí.
116Br301		0,03					Bez navrhovaného zásahu.		Dle LHO další bezlesí, skutečné využití pozemku: pastvina, při terénním šetření v roce 2024 orná půda.

naléhavost

1. stupeň - zásah nutný (nelze odložit, je nutný pro zachování předmětu ochrany)
2. stupeň - zásah potřebný (jeho neprovedení neohrožuje existenci předmětu ochrany, zhorší však jeho kvalitu)
3. stupeň - zásah doporučený (odložitelný, jeho neprovedení neohrožuje existenci ani kvalitu předmětu ochrany v období platnosti plánu péče, jeho provedení však povede k jeho zlepšení).

stupeň přirozenosti, dle vyhlášky č. 45/2018 Sb.

5. Les významný pro biodiverzitu

Příloha T1 – Popis dílčích ploch a objektů mimo lesní pozemky a výčet plánovaných zásahů v nich

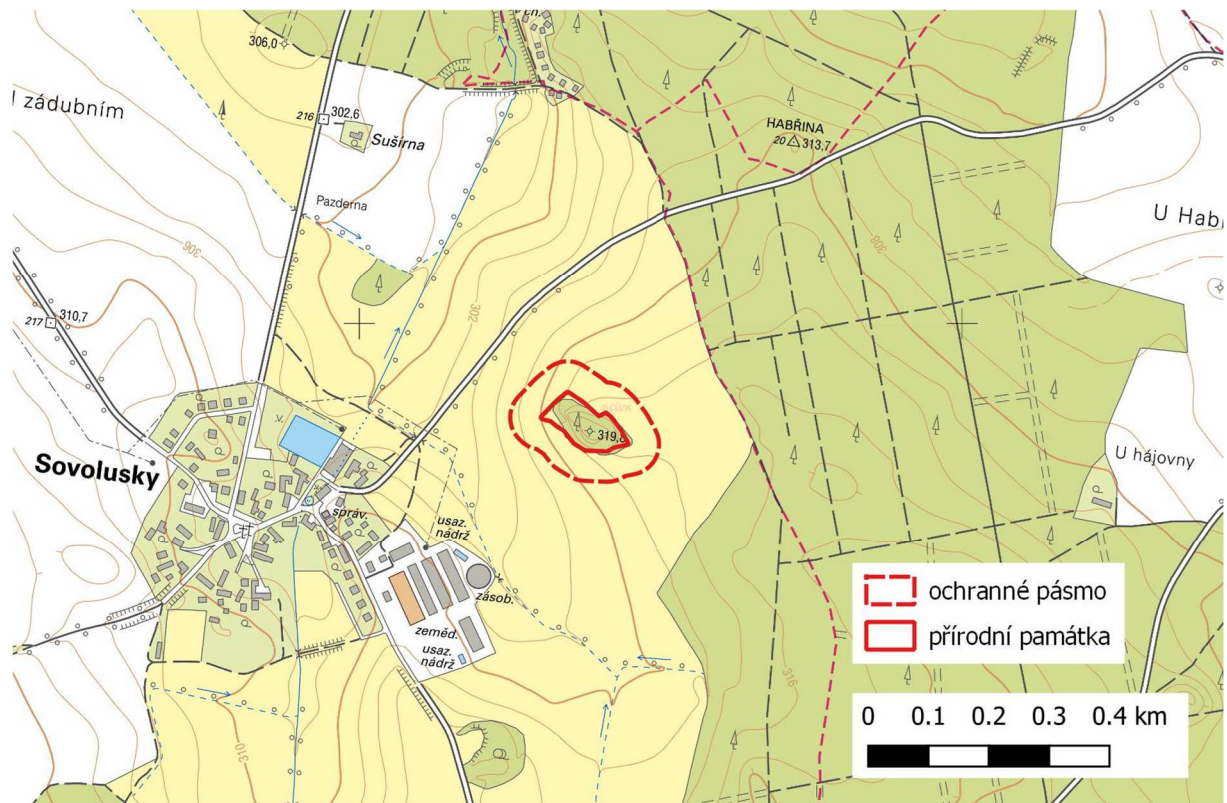
označení dílčí plochy	výměra (ha)	stručný popis charakteru plochy nebo objektu a dlouhodobý cíl péče	doporučený zásah	naléhavost	termín provedení	interval provádění
116Br101	0,1	<p>Loučka v západní části PP, kterou pokrývá z většiny silněji degradovaná vegetace s dominantním ovsíkem vyvýšeným. Zejména v jižní části se na menší ploše nachází nižší rozvolněná vegetace blízka biotopu T3.5 Acidofilní suchý trávník.</p> <p>Při jižním okraji loučky podél pole se vyskytuje poměrně bohatá rozvolněná vegetace tvořená hojně jednoletými druhy ruderalní a segetální povahy. Zde byla v r. 2024 zaznamenána mimo jiné bohatá populace bělolistu obecného (<i>Filago germanica</i>).</p> <p>V loučce se nachází malý lom – obnažený spilitový suk, který je hlavním předmětem ochrany PP. Obnažené skály jsou porostlé řídkou subxerothermí vegetací. Součástí lomu je zatopená jáma s výskytem obojživelníků.</p> <p>Na loučce je dlouhodobým cílem péče potlačení expanzních vysokých trav a dalších víceletých nitrofilních a ruderalních druhů (zejména ovsíku vyvýšeného a třtiny křovištní) a obnova nižší a druhově pestřejší vegetace.</p> <p>Na skalce je dlouhodobým cílem péče zachování dostatečně odkrytého stratotypu.</p>	<p>Kosení celé loučky a částečně i skalky (kosou, křovinořezem, ručně vedenou sekačkou). Na skalce budou pokoseny zejména partie vyšší zapojené vegetace (vesměs s dominantním ovsíkem). Součástí zásahu je důkladné vyhrabání a odstranění pokosené hmoty mimo území PP a jejího OP (po dohodě se zástupcem OOP lze dobře usušenou hmotu spálit na jednom ohništi v prostoru PP).</p> <p>Při kosení ponechat ostrůvky s koncentrací nektarodárných rostlin. Na skalce o velikosti cca 1 m², na loučce i větší. Nepokosené ostrůvky nenechávat v místech se třtinou křovištní a kopřivou.</p> <p>Zásah může okrajově zasahovat i do přilehlého lesního porostu 116Br8 a do OP.</p>	1	od 1. července do 15. září, neodkladně po umožnění přístupu na lokalitu	1 x ročně
			<p>Vyřezání ostružin, křovin a dalších dřevin z prostoru skalky, s aplikací herbicidu podle rámcové směrnice v kap. 3.1.1. Součástí zásahu je odstranění vyřezané hmoty mimo území PP a jejího OP.</p>	1		1 x za 3 roky
			<p>Vybudování hadníku podle popisu v kap. 3.1.1. Hadník na loučce umístit do silně degradovaných partií, abych jeho stavba nebyla na úkor vzácnějších druhů rostlin nebo relativně zachovalého biotopu (návrh umístění v příloze M6). Stavbu hadníku je vhodné spojit s dalším zásahem, při kterém se v místě získá vhodný materiál na jeho stavbu (probírka lesního porostu za účelem jeho prosvětlení).</p>	3	ve vegetačním období	jednorázové opatření

Naléhavost

1. stupeň - zásah nutný (nelze odložit, je nutný pro zachování předmětu ochrany)
2. stupeň - zásah potřebný (jeho neprovedení neohrožuje existenci předmětu ochrany, zhorší však jeho kvalitu)
3. stupeň - zásah doporučený (odložitelný, jeho neprovedení neohrožuje existenci ani kvalitu předmětu ochrany v období platnosti plánu péče, jeho provedení však povede k jeho zlepšení).

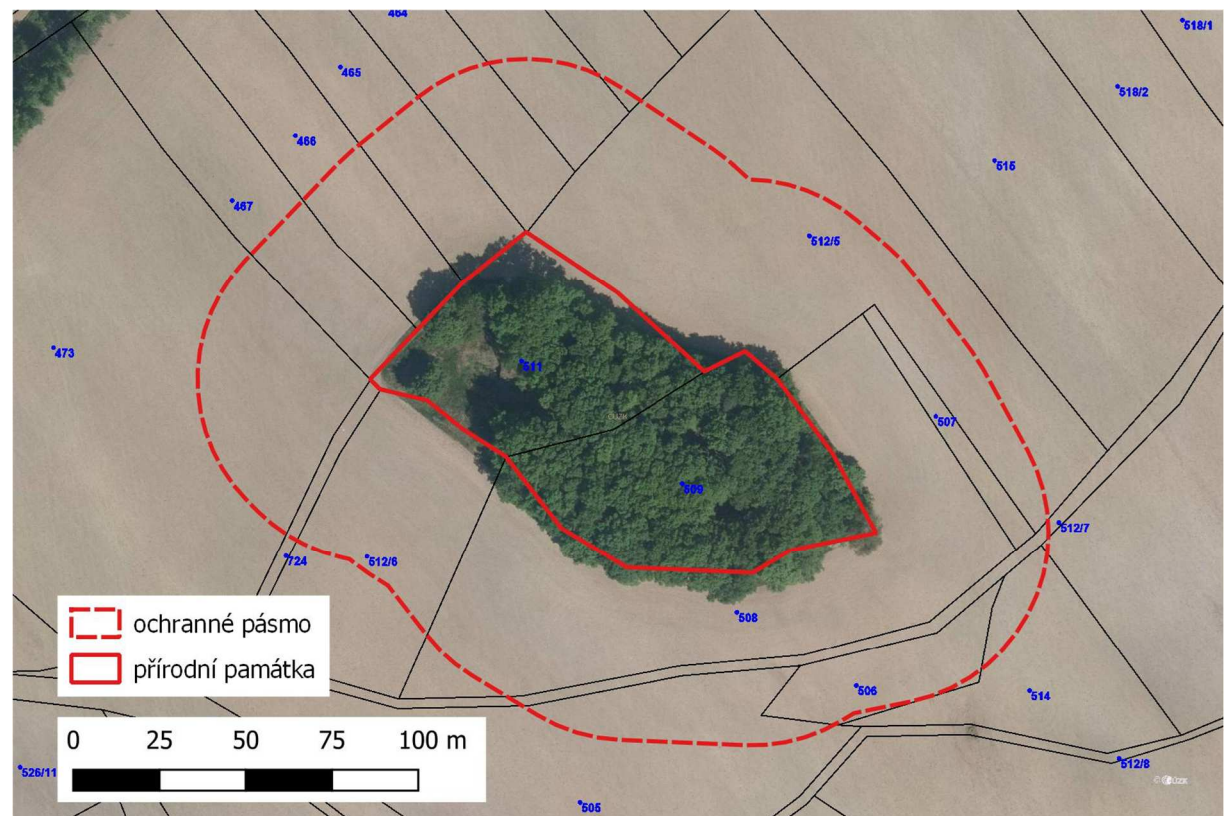
Příloha M1 - Orientační mapa s vyznačením území

Mapový podklad © ČÚZK, základní mapa 1:10000

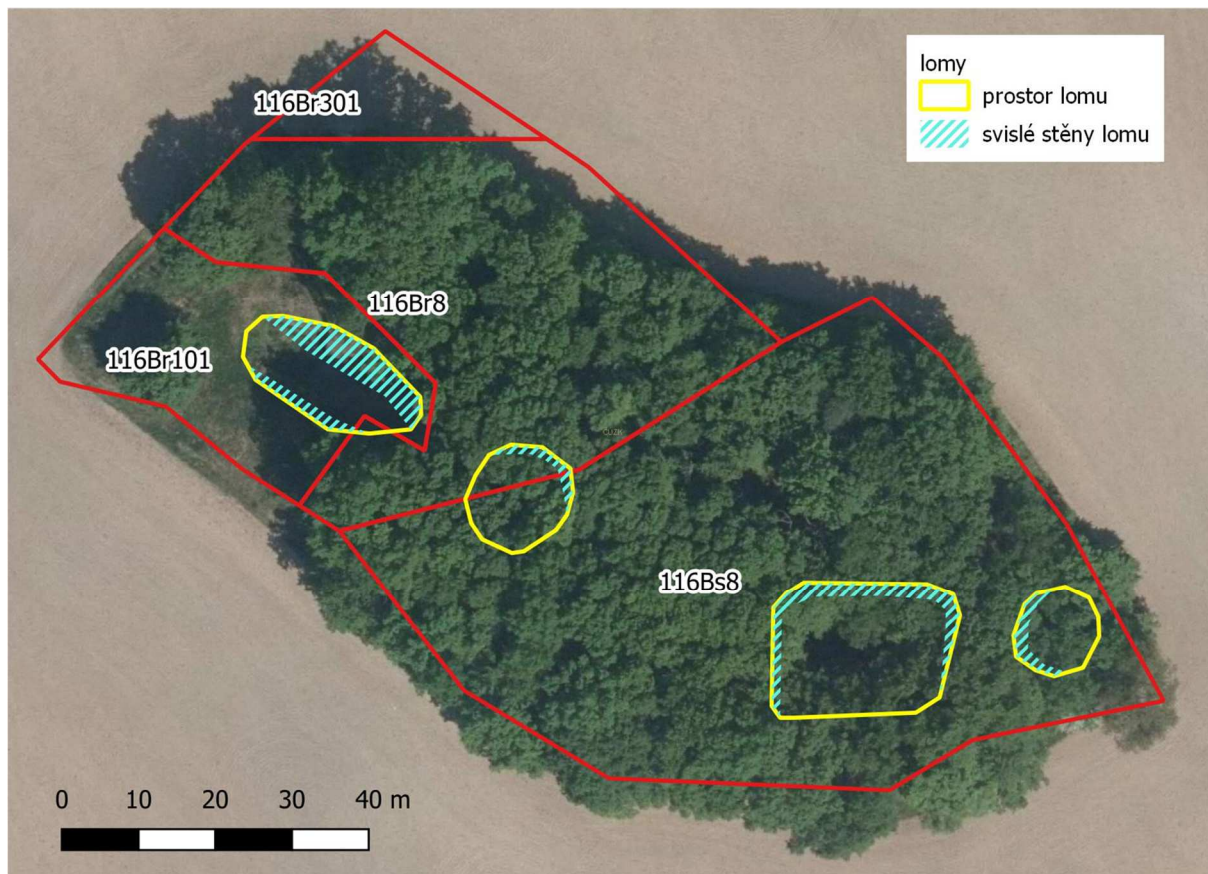
Příloha M2 - Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma

Mapová data © ČÚZK, katastrální mapa, ortofoto

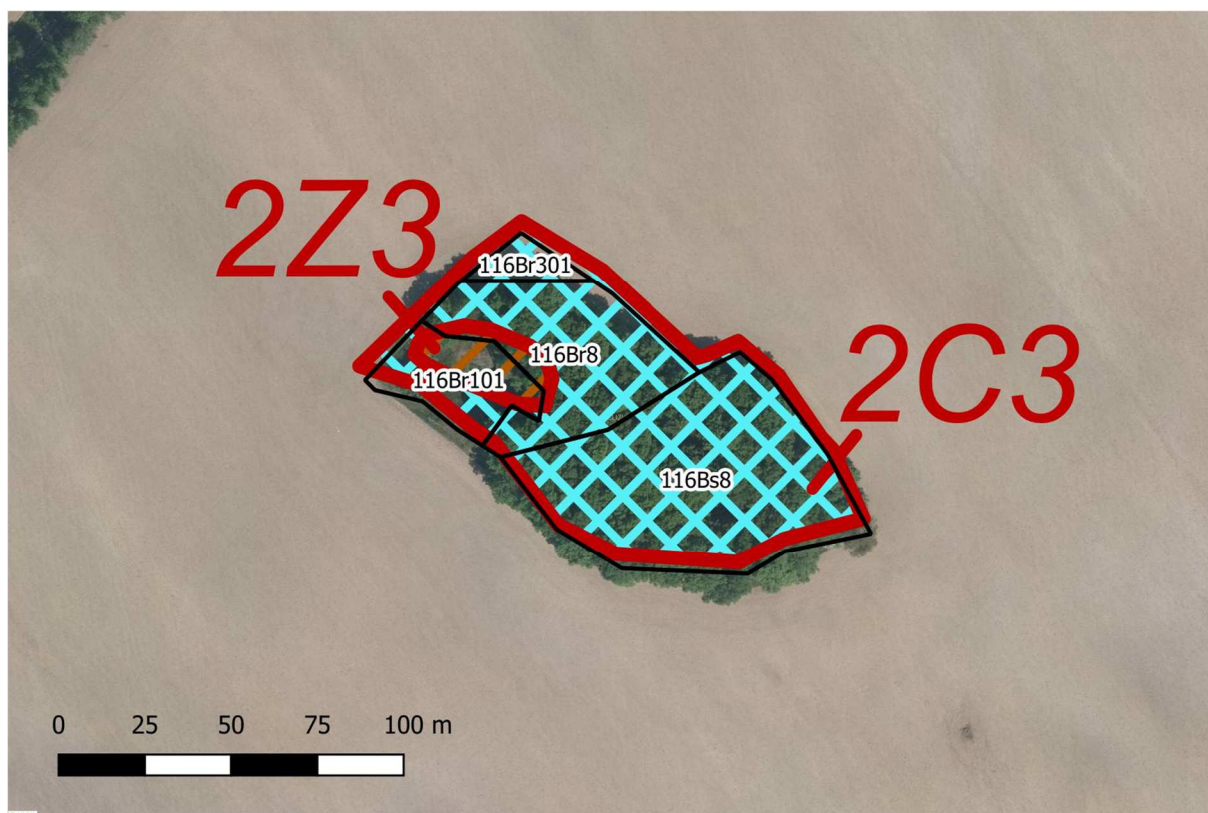
Příloha M3 - Mapa dílčích ploch a objektů

Mapový podklad © ČÚZK, ortofoto

Příloha M4 - Lesnická mapa typologická

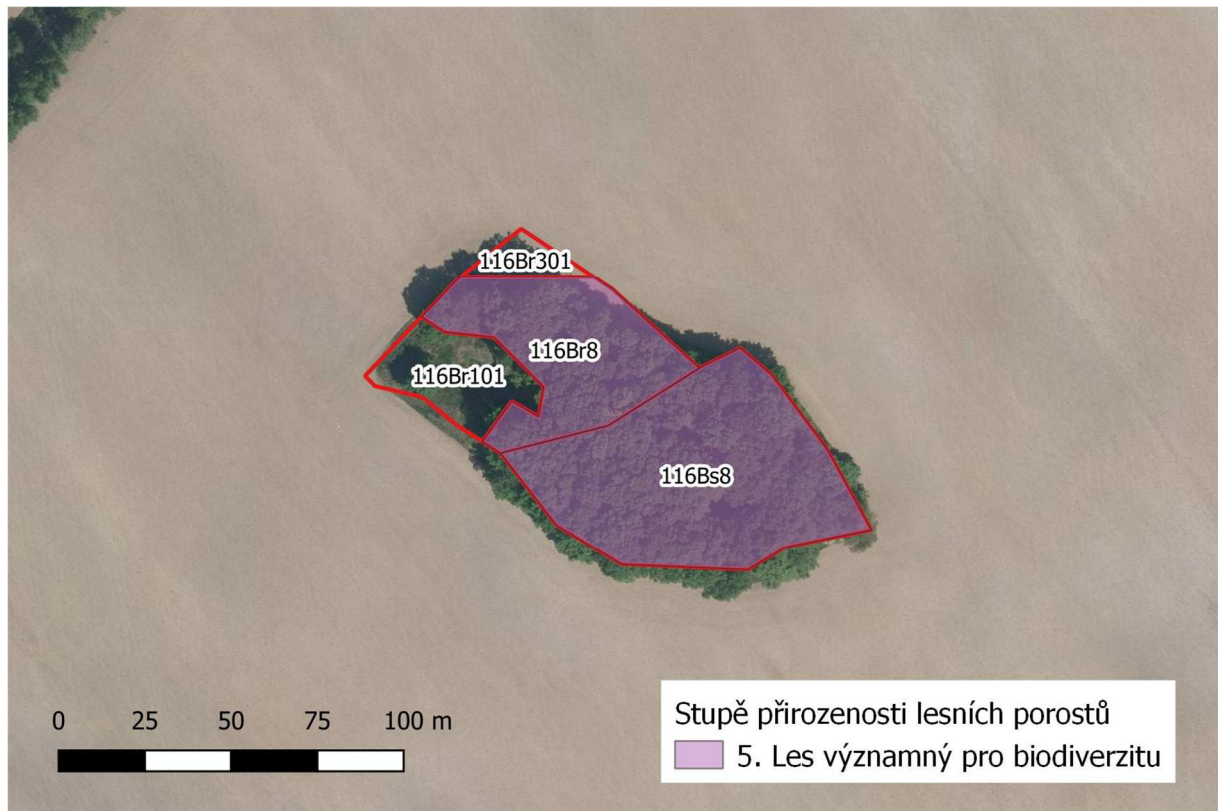
Mapová data © ÚHÚL, typologická mapa

Příloha M5 - Mapa stupňů přirozenosti lesních porostů

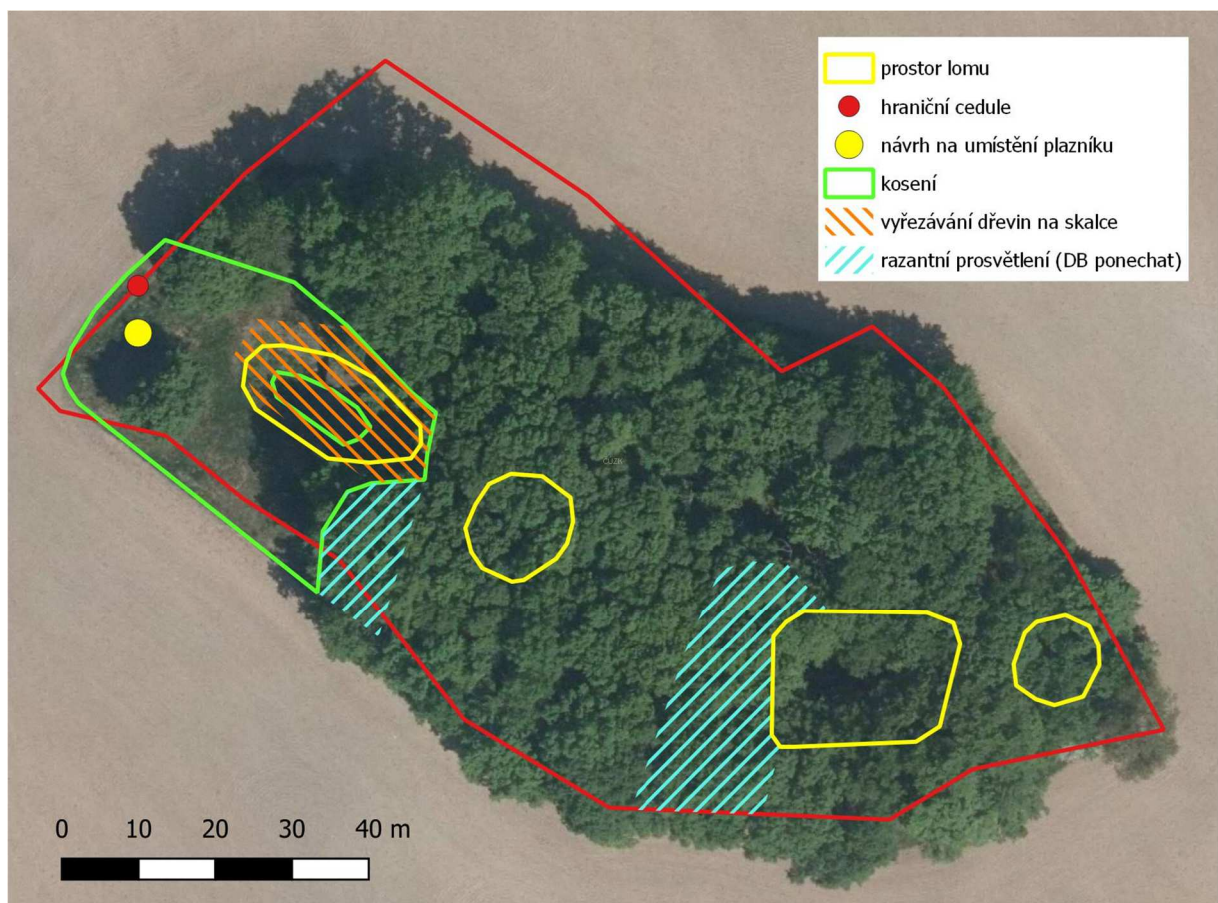
Mapový podklad © ČÚZK, ortofoto

Ve smyslu vyhlášky MŽP č. 45/2018 Sb.

Příloha M6 - Mapa managementových opatření

Mapový podklad © ČÚZK, ortofoto

Příloha F1 – Fotodokumentace

Foto 1: Celkový pohled na PP od západu.
23. 4. 2024.

Foto 2: Stěna malého lomu v západní části PP – obnažený spilitový suk. Tento geologický jev je v PP hlavním předmětem ochrany.
7. 6. 2024.

Foto 3: Zatopená jáma lomu v západní části PP. Zde byli v roce 2024 zjištěni obojživelníci čolek obecný (*Lissotriton vulgaris*) a kuňka obecná (*Bombina bombina*).
23. 4. 2024.

Foto 4: Předmětem ochrany v PP je i lesní porost, označený ve vyhlášovací dokumentaci jako „teplomilná dubohabřina“. 23. 4. 2024.

Foto 5: Porost tvořený téměř výhradně habrem obecným (*Carpinus betulus*) má velice chudý podrost, v němž dominuje lipnice hajní (*Poa nemoralis*). 7. 6. 2024.

Foto 6: V prosvětlených okrajích lesa a při hranách lomů roztroušeně roste tolitá lékařská (*Vincetoxicum hirundinaria*) (vpravo uprostřed). Na všech snímcích z lesního porostu je také vidět poměrně velké množství ležícího mrtvého dřeva. 23. 4. 2024.

Foto 7: Lesní porost v PP má převážně výmladkový původ. Na některých jedincích habru to je silně zřetelné.
23. 4. 2024.

Foto 8: Největší lom v lesním porostu. Tyto lomy mají jinou geologickou povahu než lom ve spilitovém suku na západě PP. Jde o metamorfované horniny zelené břidlice.
7. 6. 2024.

Foto 9: Myslivecké zařízení „kazatelna“ na východním okraji PP. Jiné projevy mysliveckého hospodaření nebyly v PP zaznamenány.
23. 4. 2024.

Foto 10: Zachovalejší partie loučky s nižší a rozvolněnou vegetací. V popředí je kvetoucí kručinka barvířská (*Genista tinctoria*).
7. 6. 2024.

Foto 11: Velmi cenné jsou jižní okraje loučky s bohatším společenstvem jednoletých ruderálních a segetálních druhů. Zde se vyskytuje i bohatá populace kriticky ohroženého bělolistu obecného (*Filago germanica*).
23. 4. 2024.

Foto 12: V roce 2024 se na loučce vyskytovaly tři improvizované „plazníky“. Plán péče zde navrhuje vybudování jednoho kvalitního plazníku. Na loučce je často zaznamenávána ještěrka obecná (*Lacerta agilis*).
23. 4. 2024.